

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Andrzej Stępka

w sprawie **E. P.**

skazanej z art. 296 § 4 k.k. i inne,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 stycznia 2025 r. kasacji obrońcy skaranej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 23 maja 2024 r., VIII AKa 157/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 1 lutego 2021 r., XVIII K 224/18

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.

Małgorzata Gierszon Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 maja 2024 r., sygn. akt VIII AKa 157/23, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyniku rozpoznania apelacji obrońcy oskarżonej zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 1 lutego 2021 r., XVIII K 224/18, skazujący A. E. P. za przestępstwo z art. 296 §4 k.k. w zw. z art. 296 §1 k.k. w zw. z art. 296 §3 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres lat trzech - w jego punkcie II, a w pozostałej części utrzymał go w mocy.

Kasację od wyroku Sądu II instancji wniósł obrońca skazanej, który zaskarżył go w całości i zarzucił mu „wydanie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie przez sąd nienależycie obsadzony, albowiem w rozpoznaniu sprawy i wydaniu wyroku brała udział sędzia X. Y., powołana na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w [...] postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r. poprzedzonym wydaniem opinii przez Krajową Radę Sądownictwa z dnia [...] grudnia 2018 r., w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw, w wypadku której wniosek obrońcy o wyłączenie od orzekania rozpoznał sędzia X.1 Y.1, którego dotyczy taki sam zarzut w kwestii jego bezstronności, jak w przypadku sędziego, którego wniosek dotyczył - tj. bezwzględną przyczynę odwoławczą w postaci naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej”.

W związku z tym zarzutem obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka została uwzględniona w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Odnosząc się do zarzutu kasacji w pierwszej kolejności podnieść należy, że fakt wcześniejszego oddalenia wniosku o wyłączenie Sędzi X. Y. w postępowaniu odwoławczym nie stoi na przeszkodzie rozpoznaniu zarzutu opierającego się na jej udziale w składzie Sądu Apelacyjnego w Warszawie w

postępowaniu kasacyjnym. Zwrócić jednocześnie należy uwagę, że wniosek złożony w postępowaniu odwoławczym został rozpoznany przez sędziego X.1 Y.1, którego dotyczą te same okoliczności, które zostały powołane we wniosku o wyłączenie Sędzi X. Y.. Odnosząc się zaś do podniesionego w kasacji zarzutu, to przede wszystkim przypomnieć należy, że zgodnie z uchwałą składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110- 1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność w składzie sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP - skrót SN) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC - skrót SN).

Sąd Najwyższy już dotychczas wielokrotnie badał okoliczności związane z Sędzią X. Y. pozwalające przeprowadzić test jej niezależności i bezstronności. Czynił to w sprawach o sygnaturach: III KK 375/21, II KK 607/22, II KK 296/23, II KK 289/23 i II KK 434/23, II KK 447/23, każdorazowo uznając w tych sprawach wątpliwości co do dysponowania przez nią tymi przymiotami. Sąd Najwyższy w tym składzie podziela te argumenty. Dlatego jedynie, w tym miejscu, przypomnieć należy, że Sędzia X. Y. powołana została na urząd sędziego Sądu Okręgowego w [...] postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r., w uwzględnieniu wniosku Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] grudnia 2018 r., a więc z udziałem wadliwie, w oparciu o ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw, ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa (dalej zwana KRS). W postępowaniu konkursowym na urząd sędziego Sądu Okręgowego w [...] sędzia X. Y. uzyskała zdecydowanie negatywną opinię swojej kandydatury na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Apelacji [...] (46 głosach "przeciw"

i 9 głosów "za"). Siedmiu, startujących wraz z nią w konkursie, sędziów, uzyskało poparcie co najmniej 41 sędziów tego Zgromadzenia (w tym jeden z sędziów 51 głosów "za"), ale mimo to nie zostali w tej procedurze przedstawieni przez KRS Prezydentowi RP. Fakt ten świadczy o tym, że uzyskanie przez sędzię X. Y. pozytywnej uchwały KRS, musiało być podyktowane względami pozamerytorycznymi, zważywszy, iż wszyscy kandydaci posiadali zbliżone, pozytywne opinie wizytatorów i charakteryzowali się podobnymi kwalifikacjami zawodowymi.

Sędzia X. Y. podpisała w 2022 r. listę poparcia dla - starającego się o wybór do Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej ustawą z 2017 r., drugiej kadencji - byłego wiceministra w Ministerstwie Sprawiedliwości sędziego Ł. P., pomimo publicznie dostępnych informacji o jego udziale w tzw. aferze "hejterskiej", w której osoby związane z Ministerstwem Sprawiedliwości starały się zdeprecjonować sędziów niepoddających się presji władzy wykonawczej i stosujących w swoim orzecznictwie regulacje konstytucyjne i konwencyjne. Wskazuje to na bezpośrednie i aktywne poparcie przez nią dla działań i zachowań godzących w sędziowską niezawisłość i niezależność.

Po trzech latach orzekania w Sądzie Okręgowym w [...] sędzia X. Y. wyraziła chęć delegowania jej do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, uzyskując taką delegację Ministra Sprawiedliwości w dniu 10 października 2022 r. Przyjęcie delegacji nastąpiło w szczególnym momencie i w związku z wcześniejszym bezprawnym przeniesieniem przez kierownictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie trzech doświadczonych sędziów Wydziału II Karnego tego Sądu do Wydziału III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w związku ze stosowaniem przez tych sędziów Konstytucji RP oraz respektowaniem wiążącego Polskę orzecznictwa europejskiego i międzynarodowego.

W sprawie II KK 289/23, Sąd Najwyższy wskazał, że do sędziego delegowanego, podstawą oceny dokonywanej w kontekście respektowania należytej obsady sądu jest wykładnia przepisów traktatowych przeprowadzona w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 listopada 2021 r., w połączonych sprawach od C-748/19 do C-754/19, w którym TSUE stwierdził, iż "art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TUE)

odczytywany w świetle art. 2 TUE oraz art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z którymi minister sprawiedliwości państwa członkowskiego może, na podstawie kryteriów, które nie zostały podane do publicznej wiadomości, z jednej strony delegować sędziego sądu karnego do wyższej instancji na czas określony albo na czas nieokreślony, zaś z drugiej strony w każdym czasie, na podstawie decyzji, która nie zawiera uzasadnienia, odwołać sędziego z tego delegowania, niezależnie od tego, czy nastąpiło to na czas określony, czy na czas nieokreślony". W konsekwencji tego wyroku, w odniesieniu do delegacji sędziego udzielonej po dniu 16 listopada 2021 r., dla oceny bezstronności sędziego delegowanego konieczne jest przeprowadzenie testu o charakterze identycznym z tym, jaki wypracowany został na gruncie orzecznictwa krajowego oraz organów międzynarodowych działających na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską w odniesieniu do osób powoływanych na urząd sędziego sądu powszechnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r.

Sędzia X. Y. wyrażała zgodę na przyjmowanie i zajmowanie stanowisk w okresie intensywnego podejmowania czynności dyscyplinarnych przez właściwe organy, w odniesieniu do sędziów krytycznych względem reformy wymiaru sprawiedliwości naruszającej zasadę trójpodziału władzy, w związku z ich orzecznictwem prokonstytucyjnym i prokonwencyjnym. Analiza ww. spraw oraz dokumentów związanych z udziałem w postępowaniu nominacyjnym przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r., wskazuje na bezpośredni związek sędzi X. Y. i jej kariery zawodowej z organami władzy wykonawczej w okresie prowadzonej przez nie walki z niezależnością sądownictwa. Fakt ten wywołuje uzasadnione i poważne wątpliwości odnośnie do bezstronności i niezależności sądu z udziałem tej sędzi, w szczególności w okresie delegacji do Sądu wyższego rzędu. Wszystkie wskazane dotychczas okoliczności ocenione razem prowadzą do obiektywnego ustalenia, że

kariera zawodowa sędziego X. Y. uległa istotnemu przyspieszeniu od 2017 r. i miała związek z reformami sądownictwa wdrażanymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Te wszystkie okoliczności zadecydowały o uznaniu, iż zaistniały podstawy do stwierdzenia, że wydanie zaskarżonego kasacją wyroku nastąpiło przez sąd nienależycie obsadzony, w rozumieniu art. 439 §1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na stwierdzone powyżej zaszłości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Małgorzata Gierszon Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka

ł.n

[r.g.]